

Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας

Αρ. 7 (2009)

Τα ηθικά επιχειρήματα της Judith Jarvis Thomson
και του Peter Singer υπέρ των αμβλώσεων

Ευάγγελος Δ. Πρωτοπαπαδάκης

doi: [10.12681/ethiki.22730](https://doi.org/10.12681/ethiki.22730)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πρωτοπαπαδάκης Ε. Δ. (2020). Τα ηθικά επιχειρήματα της Judith Jarvis Thomson και του Peter Singer υπέρ των αμβλώσεων. *Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας*, (7), 73–74. <https://doi.org/10.12681/ethiki.22730>

που θα του διεσφάλιζε τη μεγαλύτερη ικανοποίηση, και ο οποίος, συνεπώς, του παρείχε το δυνατότερο κίνητρο δράσεως και υπέρ του οποίου ένιωθε την πλέον αδήριτο επιθυμία. Αυτές οι διευκρινίσεις, συνδυαστικά με την πρόταση ότι, όταν ένα υποκειμένο δρα βεβουλημένα, το πόρισμα της συγκρίσεως των αντιμαχομένων επιθυμιών ευνοεί τη δράση η οποία τελικώς επιλέγεται, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η έννοια, υπό την οποία αποφάσισα ότι η αγαθή πράξη ήταν η καλύτερη δράση, περιγράφεται από την πρώτη πιθανότητα. Λαμβάνεται ως αναλυτική αλήθεια το ότι ένα σύνολο επιθυμιών αποτελούν το δυνατότερο διαθέσιμο σε μια δεδομένη περίπτωση, αν και μόνον αν, δεδομένης της συνεργασίας εξωγενών παραγόντων, επιφέρουν την επιλογή της δράσεως, την οποία επιτάσσουν, και δεν μπορώ να σκεφθώ εναλλακτικό ορισμό για τη «σφοδρότερη επιθυμία». Δείχνω ότι ο εναλλακτικός ορισμός του Wiggins αστοχεί. Το βασικό πρόβλημα του Davidson εντοπίζεται στον ορισμό της σχετικής μετα-επιθυμίας, η οποία θα έπρεπε να συμπεριληφθεί στις παραμέτρους του συλλογισμού.

Τα ηθικά επιχειρήματα της Judith Jarvis Thomson και του Peter Singer υπέρ των αμβλώσεων

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Δύο από τους σημαντικότερους σύγχρονους φιλοσόφους που ασχολούνται με την Εφαρμοσμένη Ηθική είναι η Judith Jarvis Thomson και ο Peter Singer, μεγάλο μέρος της φήμης των οποίων οφείλεται στην ενασχόλησή τους με τη Βιοηθική και, ιδίως, με την ηθική των αμβλώσεων.

Η Thomson προσεγγίζει το θέμα μέσω νοητών πειραμάτων (thought experiments), τα οποία έχουν καταστεί σημείο αντιλογίας

για την σύγχρονη Εφαρμοσμένη Ηθική. Το σημαντικότερο από αυτά είναι η «Αναλογία του Βιολιστή», δια της οποίας η αμερικανίδα φιλόσοφος επιχειρεί να υπεραμυνθεί του δικαιώματος της εγκύου γυναίκας στην αυτοδιάθεσή της, άρα και του απορρέοντος δικαιώματός της στην άμβλωση. Επιδιώκει να αποδείξει πως το δικαίωμα της εγκύου στην αυτοδιάθεσή της υπερακοντίζει το όποιο δικαίωμα το έμβρυο ενδέχεται να διαθέτει στη ζωή.

Ο Singer, αντίθετα, αμφισβητεί την ίδια τη δυνατότητα του εμβρύου να διαθέτει ηθικά δικαιώματα. Θεωρεί πως τα ηθικά δικαιώματα μπορούν να προσγράφονται αποκλειστικά και μόνο σε ηθικά πρόσωπα. Το έμβρυο, ωστόσο, όπως και το νεογνό μέχρι τον τρίτο μήνα της ζωής του, είναι αδύνατον να αντιμετωπισθεί ως ηθικό πρόσωπο, αφού δεν διαθέτει λογικότητα και συνείδηση του εαυτού του μέσα στον χρόνο, τουτέστιν επίγνωση του παρόντος, μνήμες του παρελθόντος και προσδοκίες για το μέλλον. Ως εκ τούτου, ο όρος «ηθικό δικαίωμα» σε σχέση με ένα βρέφος ή ένα νεογνό μπορεί να χρησιμοποιείται μόνον *arguendo*.

Τόσο η θέση της Thomson, όσο και η αντίστοιχη του Singer έχουν αμφισβητηθεί έντονα. Σε ό,τι αφορά στην πρώτη επισημαίνεται πως παραβλέπει σημαντικές παραμέτρους της εγκυμοσύνης, οι οποίες την διαφοροποιούν σε μεγάλο βαθμό από την περίπτωση που περιγράφει στην αναλογία της, ούτως ώστε η αναλογία που χρησιμοποιεί να μην έχει την αποδεικτική αξία ενός λογικού επιχειρήματος. Η αντίληψη του Singer έχει επικριθεί ως ηθικός ολοκληρωτισμός, άπαξ και επιτρέπει όχι μόνον την άμβλωση, αλλά και τη βρεφοκτονία και, ως εκ τούτου, αδυνατεί να καταδικάσει ηθικώς ακόμη και τα πειράματα σε νεογνά που πραγματοποιούσε στο Auschwitz ο γνωστός ως «άγγελος του θανάτου» δόκτωρ Mengele, τα οποία, όμως, η ηθική σκέψη καταδικάζει απερίφραστα.